

Finlands medborgarskapslag

Finlands nuvarande medborgarskapslag trädde i kraft i september 2011. De främsta målen i lagen är att främja i Finland permanent bosatta utlänningars samhörighet med det finska samhället. Detta stöds genom att utlänningar beviljas finskt medborgarskap på ett flexiblere sätt än förut.

Förvärv av medborgarskap påverkar en persons rättsställning, men har också betydelse för integrationen i samhället. Medborgarskap medför medborgerliga rättigheter och skyldigheter som gör det möjligt för personen att fullödigt delta i landet politiska, samhällsliga, sociala, ekonomiska och kulturella liv. Som finsk medborgare blir utlänningen en fullvärdig medlem i det finska samhället.

Begrepp

Nationalitet

Nationalitet innebär tillhörighet till en viss etnisk grupp. Personer som har finsk nationalitet bor både i Finland och utanför Finland. Å andra sidan kan en finsk medborgare ha annan än finsk nationalitet.

Medborgarskap

Att vara medborgare kan jämföras med att vara medlem i en stat. Det innebär ett rättsligt förhållande mellan individen och staten, ett förhållande som omfattar ömsesidiga rättigheter och skyldigheter.

Flerfaldigt medborgarskap (dubbelt medborgarskap)

Med flerfaldigt medborgarskap avses att en person samtidigt är medborgare i två eller flera stater. "Dubbelt medborgarskap" är ett vardagligt uttryck som betyder samma sak som flerfaldigt medborgarskap. Om en finsk medborgare också är medborgare i en annan stat, betraktas han eller hon av de finska myndigheterna som finsk medborgare i Finland och utomlands. Däremot är det inte sagt att utländska myndigheter betraktar personen i fråga som finsk medborgare.

Härstamningsprincipen och territorialprincipen

Medborgarskap bestäms i allmänhet enligt härstamningsprincipen eller principen om födelseland. Varje stat bestämmer själv vilkendera av dessa principer som i första hand ska iakttas.

Enligt härstamningsprincipen bestäms medborgarskapet enligt moderns eller faderns eller bådadernas medborgarskap. Enligt territorialprincipen bestäms medborgarskapet på basis av födelseplatsen.

I Finland iakttas i först hand härstamningsprincipen. Ett barn får sin finska förälders finska medborgarskap, även om det föds utomlands. Eftersom myndigheterna

i Finland inte automatiskt får uppgifter om barn som fötts utomlands och deras finska medborgarskap, är det bra om föräldrarna själva anmäler om saken till magistraten eller Befolkningsregistercentralen. Anmälan är viktig för att barnet genast ska få alla de rättigheter som tillkommer det.

Lagstiftning och myndigheter

Bestämmelser om finskt medborgarskap finns i Finlands grundlag och mera detaljerat i medborgarskapslagen. Man kan förvärva finskt medborgarskap genom födelse och genom föräldrarnas medborgarskap samt på ansökan eller efter anmälan.

Man kan befrias från sitt finska medborgarskap bara om man har eller får medborgarskap i en annan stat.

Migrationsverket beslutar om förvärv, behållande och förlust av finskt medborgarskap samt bestämmande av medborgarskapsstatus. I vissa fall gör magistraten självständigt anteckning i befolkningsdatasystemet om förvärv, behållande och förlust av finskt medborgarskap.

Ändring i Migrationsverkets beslut i ett medborgarskapsärende kan sökas hos förvaltningsdomstol. Besvär över förvaltningsdomstols beslut kan anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

I Finland inlämnas ansökan eller anmälan om medborgarskap till Migrationsverkets serviceställe och utomlands till en finsk beskickning.

Hur kan man få finskt medborgarskap?

Finsk medborgare kan man bli genom:

- en förälders eller adoptivförälders medborgarskap (härstamningsprincipen)
- födelse i Finland (territorialprincipen)
- äktenskap mellan föräldrarna (legitimation)
- ansökan (naturalisering)
- anmälan.

Ett barn får automatiskt finskt medborgarskap genom förälders eller adoptivförälders finska medborgarskap, genom födelse i Finland, eller genom äktenskap mellan föräldrarna.

Medborgarskap på ansökan eller efter anmälan förutsätter att personen, dennes vårdnadshavare

eller gode man vidtar åtgärder för att förvärva finskt medborgarskap genom att lämna in ansökan eller anmälan till Migrationsverket.

Utredd identitet

En grundförutsättning för förvärv av finskt medborgarskap är att den sökandes identitet har utretts tillförlitligt. Den sökande kan klarlägga sin identitet genom dokument (till exempel pass) eller genom att i övrigt lägga fram tillförlitliga uppgifter om sin identitet och familj.

Övriga förutsättningar för medborgarskap undersöks inte förrän den sökandes identitet har utretts tillförlitligt.

Barnets medborgarskap

Modern eller fadern finsk medborgare

Ett barn får alltid automatiskt finskt medborgarskap vid födelsen i följande fall:

- Barnets mor är finsk medborgare.
- Barnets far är finsk medborgare och gift med barnets utländska mor.
- Barnet är fött i Finland utom äktenskapet till en far som är finsk medborgare, och faderskapet är fastställt. Om barnet är fött utomlands, får han eller hon finskt medborgarskap efter anmälan.
- Barnet är fött i Finland till ett kvinnligt par som har fått lagenlig assisterad befruktning. Den icke-födande modern ska vara finsk medborgare och moderskapet måste vara fastställt. Om barnet är fött utomlands, får han eller hon finskt medborgarskap efter anmälan.
- En finsk medborgares adoptivbarn får automatiskt finskt medborgarskap, om adoptionsbeslutet har utfärdats innan barnet har fyllt 12 år. Adoptivbarn som är 12–17 år gammalt får finskt medborgarskap efter anmälan.

Barn som är födda i Finland

Ett barn som föds i Finland och vars föräldrar är utlänningar får finskt medborgarskap i det fall att barnet inte automatiskt får föräldrarnas medborgarskap.

Barnet får inte finskt medborgarskap vid födelsen, om det automatiskt får sin förälders medborgarskap eller har rätt till detta (till exempel genom registrering av födseln, fastställande av faderskap eller anmälan). Ett barn som är fött i Finland får finskt medborgarskap, om det inte finns några uppgifter om föräldrarnas medborgarskap eller avsaknad av medborgarskap.

Äktenskap mellan föräldrarna

Ett utomlands fött barn till en finsk man och en utländsk kvinna som gifter sig med varandra får automatiskt finskt medborgarskap räknat från den dag då äktenskapet ingicks. Villkoret är att fastställandet av faderskapet som skett utomlands är giltigt i Finland som sådant och att fadern efter barnets födelse utan avbrott varit finsk medborgare.

Om faderskapet fastställs först efter det att föräldrarna gifter sig med varandra, förutsätts det att fadern är finsk medborgare när faderskapet fastställs. I så fall får barnet finskt medborgarskap från och med det att faderskapet har fastställts. Om barnets föräldrar inte ingår äktenskap med varandra har barnet rätt att få finskt medborgarskap efter anmälan.

Om ett barn som föds i Finland utom äktenskapet har en finsk far och en utländsk mor, får barnet automatiskt finskt medborgarskap när faderskapet har fastställts.

Medborgarskap på ansökan

Finskt medborgarskap kan förvärfvas på ansökan. Beslut om naturalisation är baserat på prövning. Den sökande har inte någon absolut rätt till finskt medborgarskap, inte ens om han eller hon uppfyller alla villkor i lagen. Å andra sidan kan en sökande beviljas medborgarskap även om han eller hon inte uppfyller alla villkor.

En medsökande, det vill säga ett minderårigt barn som den sökande har vårdnaden om, kan på ansökan beviljas finskt medborgarskap endast tillsammans med den sökande.

Allmänna villkor för naturalisation

Villkoret för naturalisation är att den sökande:

- har fyllt 18 år eller har gift sig före det.
- har och har haft sitt egentliga bo och hemvist i Finland de senaste fem åren utan avbrott (oavbruten boendetid), eller sammanlagt sju år efter fyllda 15 år. Av dessa sju år ska den sökande de senaste två åren ha bott utan avbrott i Finland (förvärvat boendetid).
- inte har gjort sig skyldig till någon annan straffbar gärning än en sådan för vilken utfärdas ordningsbot eller meddelats besöksförbud (oförvitlighetsvillkor).
- inte har gjort sig skyldig till väsentlig försummelse av underhållsskyldighet eller offentligrättslig betalningsförpliktelse. Sådana betalningsförpliktelser är till exempel skatter, böter, studielån och sjukhusavgifter.
- tillförlitligt kan redogöra för hur han eller hon får sin utkomst.
- har nöjaktig förmåga att i tal och skrift använda finska eller svenska eller finskt eller finlandssvenskt teckenspråk.

Avvikelse från de allmänna villkoren kan göras endast på de grunder som anges i lagen.

Medborgarskap efter anmälan

Medborgarskap efter anmälan gäller endast vissa personkategorier.

Förvärv av medborgarskap efter anmälan kan grunda sig på antingen den sökandes förälders finska medborgarskap, den sökandes tidigare finska medborgarskap eller hans eller hennes långvariga boende i Finland eller i ett annat nordiskt land.

För anmälningsärenden gäller inte prövningsrätt. Om den person som lämnar in anmälan uppfyller kriterierna, får han eller hon finskt medborgarskap. Å andra sidan kan man inte få medborgarskap efter anmälan om inte alla villkor är uppfyllda.

En medsökande kan efter anmälan beviljas finskt medborgarskap endast tillsammans med den sökande.

Finskt medborgarskap efter anmälan beviljas

Utlänning vars far har finskt medborgarskap

Ett barn förvärvar finskt medborgarskap genom sin far, om

- barnet är fött utomlands och fastställandet av faderskapet som skett utomlands är giltigt som sådant i Finland.
- barnet är fött i Finland och faderskapet fastställs först efter det att barnet har fyllt 18 år eller därefter ingått äktenskap.

Finsk medborgares adoptivbarn som är 12-17 år gammalt

Inga tilläggskrav.

En ung person som länge har bott i Finland

En 18-22 år gammal person får finskt medborgarskap efter anmälan, om han eller hon

- har bott i Finland sammanlagt minst tio år, varav de senaste två åren utan avbrott och
- inte har dömts till fängelsestraff.

Om personen är född i Finland räcker en boendetid på sex år. Av denna tid ska den sökande ha bott de senaste två åren utan avbrott i Finland. Av den tid som personen före 16 års ålder har bott i ett annat nordiskt land jämföras högst fem år före ansökan med boendetid i Finland.

Tidigare finsk medborgare

En tidigare finsk medborgare får tillbaka sitt finska medborgarskap efter anmälan, om han eller hon inte har förlorat det på grund av oriktiga uppgifter som han eller hon lämnat i ansökan eller anmälan om medborgarskap eller på grund av upphävandet av faderskapet eller moderskapet. Dessutom förutsätts att han eller hon inte har gjort sig skyldig till landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott.

Nordisk medborgare

En medborgare i ett annat nordiskt land får finskt medborgarskap efter anmälan, om han eller hon

- har fyllt 18 år.
- har fått sitt nordiska medborgarskap på annat sätt än på ansökan.
- under de senaste fem åren har varit bosatt i Finland.
- inte har dömts till ovillkorligt eller villkorligt fängelsestraff.

Förlust av eller befrielse från finskt medborgarskap

Automatiskt behållande eller förlust av medborgarskap vid uppnående av 22 års ålder

En finländare förlorar sitt finska medborgarskap när han eller hon fyller 22 år, om han eller hon har medborgarskap även i en främmande stat och saknar tillräcklig anknytning till Finland. Magistraten antecknar förlusten av medborgarskap i befolkningsdatasystemet och underrättar personen.

Om anknytningen till Finland har varit tillräcklig, behåller personen automatiskt sitt finska medborgarskap när han eller hon fyller 22 år. Magistraten underrättat personen om att denne behåller sitt finska medborgarskap och antecknar detta i befolkningsdatasystemet.

Lämnande av oriktiga uppgifter

Om en person som förvärvat finskt medborgarskap på ansökan eller efter anmälan har lämnat oriktiga eller vilsedande uppgifter eller hemlighållit uppgifter, kan följden vara förlust av medborgarskap. Beslut om förlust av medborgarskap sker efter prövning och inom fastställd tid. Förlust av medborgarskap kan också gälla barn.

Brott

En person som gör sig skyldig till ett landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott kan förlora sitt finska medborgarskap. Även försök eller medverkan till ett sådant brott kan leda till förlust av medborgarskap.

Upphävande av faderskap eller moderskap

Ett barn vars finska medborgarskap grundar sig på faderns eller moderns medborgarskap kan förlora sitt medborgarskap, om faderskapet eller det med stöd av moderskapslagen fastställda moderskapet upphävs. Beslut om förlust av medborgarskap sker efter prövning och inom fastställd tid.

Befrielse

En finsk medborgare kan bli befriad från sitt finska medborgarskap, om han eller hon också är medborgare i en annan stat eller vill bli medborgare i en annan stat. Befrielse från medborgarskap förutsätter ansökan.

Om den sökande har sin hemkommun i Finland, kan befrielse från finskt medborgarskap beviljas endast på andra grunder än att undvika värnplikt eller att undgå annan skyldighet som hör samman med finskt medborgarskap.

Finska medborgares rättigheter och skyldigheter

Till finskt medborgarskap hör rättigheter och skyldigheter.

Finska medborgare får inte hindras att resa in i landet, landsförvisas eller mot sin vilja utlämnas eller föras till ett annat land. Utomlands får finska medborgare hjälp av den lokala finska beskickningen.

Till vissa statliga tjänster kan endast finska medborgare utnämnas. Till dessa hör till exempel polis- och domartjänster samt vissa tjänster inom utrikesförvaltningen.

Finska medborgare som har fyllt 18 år får rösta i statliga val (riksdags-, president- och EU-val) och kommunala val. Finland är medlem i Europeiska unionen (EU). Finska medborgare är även EU-medborgare med alla de rättigheter och skyldigheter detta innebär, till exempel fri rörlighet och arbetsmarknad inom EU-området.

I Finland gäller allmän skyldighet att försvara landet. Varje finsk medborgare är skyldig att delta i eller bistå landets försvar. Män som fyllt 18 år är värnpliktiga.

I Finlands grundlag stadgas om individens grundläggande fri- och rättigheter. Alla som bor i Finland är lika inför lagen och har del i dessa friheter och rättigheter, bland annat yttrandefrihet, religionsfrihet, rätten att samlas utan tillstånd, frihet att välja bostadsort och rätten att röra sig fritt inom landet.

Ytterligare uppgifter

Migrationsverket

Postadress: PB 10, 00086 Migrationsverket
Kundtjänst: tfn 0295 419 600
Ärendespecifikt servicenummer:
0295 419 626, tis–tors kl. 10–11
Internet: www.migri.fi